

4ο Κριτήριο

Ενδεικτικές απαντήσεις

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1.

- α. Λάθος
- β. Σωστό
- γ. Σωστό
- δ. Λάθος.
- ε. Σωστό.

2. α. Κώμη: συνιστά μια μικρή κοινότητα ανθρώπων, π.χ. ένα χωριό. Όπως και η οικία, αποτελεί ατελή μορφή της ανθρώπινης κοινωνίας, γιατί δεν μπορεί να εξασφαλίσει στα μέλη της την πληρότητα των σχέσεων και την ολοκλήρωση της κοινωνικής φύσης του ανθρώπου. Η οικία περιλαμβάνει, κατά τον Αριστοτέλη, μόνο τη συζυγική σχέση άνδρα-γυναίκας, τη σχέση πατέρα-τέκνων και τη σχέση δεσπότη-δούλου. Η κώμη, που σχηματίστηκε από «πλείονας οίκιας», διευρύνει αυτόν τον κύκλο ικανοποιώντας κάποιες περαιτέρω ανάγκες, πρωταρχικά οικονομικές, αλλά και καθημερινές, πνευματικές, όπως η ανάγκη για λατρεία του θείου ή για απόδοση της δικαιοσύνης. Και αυτό γιατί η οικογένεια δεν μπορούσε να έχει ούτε τυπικό λατρείας ούτε μηχανισμό απόδοσης δικαιοσύνης.

πόλις: είναι η τελειότερη μορφή κοινωνικής συμβίωσης. Περιλαμβάνει ατελέστερα κοινωνικά μορφώματα, όπως η οικογένεια, η φυλετική συγγένεια και σχέση, το χωριό, μια συντεχνία κ.ά. Η πόλις δεν είναι απλώς μια ανταλλακτική κοινωνία που διασφαλίζει την επιβίωση των μελών της, αλλά εκείνη η οργανωμένη και αρθρωμένη κοινωνία που διασφαλίζει τις προϋποθέσεις για την πλήρη ανάπτυξη όλων των δυνατοτήτων του ανθρώπου. Ύψιστος σκοπός της ύπαρξής της είναι το κοινό αγαθό, η συλλογική και ατομική ευτυχία των μελών της.

Η πόλη, λοιπόν, είναι ανώτερη από όλες τις άλλες κοινωνικές οντότητες και επειδή αποτελεί το τέλος, την ολοκλήρωσή τους, και επειδή αποβλέπει στο ανώτερο από όλα τα αγαθά, το εὖ ζῆν, που είναι το αποτέλεσμα της αυτάρκειας. Η «πόλη» γεννήθηκε, όπως η κώμη, για τη διασφάλιση της ζωής. Ικανοποιεί, όμως, και μια άλλη επιθυμία, την επιθυμία για την καλή ζωή, το εὖ ζῆν. Το εὖ ζῆν περιλαμβάνει κατά τον Αριστοτέλη δύο πράγματα: ηθική και πνευματική δραστηριότητα. Η «πόλη» δηλαδή προσφέρει καταλλήλοτερο έδαφος από τις άλλες μορφές κοινωνίας για την ανάπτυξη ηθικής δραστηριότητας, ένα πλουσιότερο πλέγμα ανθρωπίνων σχέσεων και καταστάσεων όπου μπορεί κανείς να ασκήσει τις αρετές του. Επιπλέον, «πόλη» παρέχει μεγαλύτερες δυνατότητες για πνευματική δραστηριότητα, γιατί επιτρέπει πληρέστερο καταμερισμό της διανοητικής εργασίας, και υπάρχει μεγαλύτερη

αλληλεπίδραση. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ως απαραίτητες προϋποθέσεις της καλής κοινωνικής ζωής ο Αριστοτέλης (βλ. Πολιτικά 1325b13 κ.ε.) απαριθμεί τις εξής: α) επάρκεια τροφής, β) ποικιλία τεχνών και τεχνιτών, γ) επαρκή οπλισμό, δ) οικονομική ευπορία, ε) θρησκευτικούς θεσμούς, στ) θεσμούς Αυτό το τελευταίο χαρακτηριστικό της πόλης θεωρείται από τον φιλόσοφο και το πιο σημαντικό» .

β. Ο Αριστοτέλης στην προσπάθειά του να κατοχυρώσει την πολιτική ιδιότητα του ανθρώπου αναπτύσσει έναν παραγωγικό συλλογισμό. Αρχικά, επικαλείται την υπέρτατη αυθεντία, τη φύση. Αυτή έδωσε το λόγο σε όλα τα ζώα με τη μορφή της φωνής, της άναρθρης κραυγής, γιατί αυτή εξυπηρετεί τη βιολογική τους ανάγκη να εκφράζουν το ένα στο άλλο την ευχαρίστηση και τη λύπη. Στον άνθρωπο όμως επιφύλαξε το προνόμιο του λόγου με τη μορφή τόσο του άναρθρου λόγου όσο και της λογικής σκέψης, επειδή τον προόριζε να ζήσει σε οργανωμένη πολιτική κοινωνία. Ο λόγος ως έκφραση της σκέψης έδωσε στον άνθρωπο τη δυνατότητα να δηλώνει πιο σύνθετες καταστάσεις, που ξεπερνούν το βιολογικό επίπεδο και προϋποθέτουν είτε νοητική επεξεργασία δεδομένων της πραγματικότητας, όπως το τι είναι ωφέλιμο ή βλαβερό, είτε τη σύλληψη των αξιών και των αντίθετών τους, όπως του δίκαιου και του άδικου. Διαγραμματικά, η συλλογιστική πορεία του φιλοσόφου είναι η εξής:

- Η φύση δεν κάνει τίποτε χωρίς λόγο
- Η φύση έδωσε προνομιακά το λόγο μόνο στον άνθρωπο, για να αντιλαμβάνεται και να εκφράζει το καλό και το κακό, το δίκαιο και το άδικο.
- Ο λόγος είναι η βασική προϋπόθεση για τη δημιουργία πολιτικής κοινότητας.

Συμπέρασμα

Αφού η φύση έδωσε, όχι τυχαία, στον άνθρωπο τον λόγο, δηλαδή το εργαλείο με το οποίο μπορεί να ζει σε πολιτικές κοινωνίες, συνάγεται ότι ο άνθρωπος είναι εκ φύσεως «ζῷον πολιτικόν».

3. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις Σωστές ή Λανθασμένες.

1. Λάθος.
2. Λάθος
3. Λάθος
4. Λάθος
5. Λάθος
6. Σωστό
7. Λάθος
8. Σωστό
9. Σωστό
10. Σωστό

4. α) συνεστηκυῖαν- σταθερός, ὀρώμεν-πρόσωπο, ἡδέος-ηδονή, ἐλήλυθε-ιταμός

β) εὖ:κακῶς, ἡδύ: λυπηρόν

γ) μᾶλλον= περισσότερο Ν.Ε. Μη με περιμένεις, μᾶλλον θα αργήσω.

τέλος=σκοπός, ολοκλήρωση Ν.Ε. Δεν ἦρθε και το τέλος του κόσμου!

5. Ο Αριστοτέλης στο διδαγμένο κείμενο πραγματεύεται το ζήτημα της συγκρότησης της πόλης. Ειδικότερα, υποστηρίζει ότι η πόλις-κράτος είναι μια φυσική ύπαρξη, δημιουργήθηκε δηλαδή από φυσική αναγκαιότητα («φύσει»). Αυτό σημαίνει ότι η σύσταση της πόλης δεν αντιβαίνει στην ανθρώπινη φύση, αλλά αντίθετα έχει τις ρίζες της στην ανθρώπινη φύση, αν λάβουμε υπόψη τον σκοπό προς τον οποίο κατευθύνεται η ανθρώπινη ζωή. Επιπλέον, όταν ο Αριστοτέλης περιγράφει την πολιτική κοινωνία ως προϊόν της φύσης, δεν έχει την πρόθεση να την αυτονομήσει από την ανθρώπινη βούληση. Αυτό καταδεικνύει και ο χαρακτηρισμός του ανθρώπου ως «πολιτικού ζώου». Κατά τον φιλόσοφο, είναι έμφυτη στον άνθρωπο η ανάγκη να συμβιώνει με άλλους ανθρώπους σε κοινωνίες οργανωμένες με πολίτευμα, θεσμούς και νόμους (ο άνθρωπος είναι «φύσει ζῶον πολιτικόν»). Η πολιτισμένη αυτή ζωή δεν αποτελεί παρακμή σε σχέση με την πρωτόγονη ζωή ενός απολίτιστου ανθρώπου. Και αυτό γιατί η οργανωμένη πολιτικά κοινωνία δεν συνιστά τεχνητό περιορισμό της ελευθερίας, αλλά μέσο για την κατάκτησή της.

Αντίθετη είναι η άποψη που διατυπώνει στο δοθέν απόσπασμα ο Άγγλος φιλόσοφος Τζον Λοκ. Ο τελευταίος υποστηρίζει ότι οι οργανωμένες πολιτικές κοινότητες περιορίζουν την ελευθερία του ανθρώπου και αντιστρατεύονται τη φύση του, έχουν δηλαδή δημιουργηθεί θέσει, νόμω. Ωστόσο, η σύστασή τους είναι αναγκαία για την επιβίωση και την εξυπηρέτηση των αναγκών του. Πρόκειται για τη θεωρία του «κοινωνικού συμβολαίου», η οποία διαμορφώθηκε τον 18^ο αιώνα, κατά την εποχή του ευρωπαϊκού διαφωτισμού.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1. Εκείνο δε από το οποίο νομίζω ότι πρέπει εσείς να προφυλαχτείτε περισσότερο από όλα, άνδρες Αθηναίοι, αυτό θέλω επίσης να σας πω. Εάν δηλαδή κανείς, όλα όσα θα πει ο Λεπτίνης σχετικά με το νόμο, εξηγώντας σας ότι σωστά θεσπίστηκε ο νόμος, συμφωνήσει ότι αυτός λέει την αλήθεια, ένα είναι βεβαίως αισχρό, αν κάτι συμβεί, δεν θα ήταν δυνατόν να αναιρεθεί, το οποίο θα συμβεί στην πόλη με νόμο αν αυτός επικυρωθεί. Ποιο λοιπόν είναι αυτό; Το να φαινόμαστε ότι εξαπατήσαμε τους ευεργέτες μας.

Γ2. Ο αρχαίος νόμος επέβαλλε να υποβάλλεται σε δίκη όποιος εξαπατά τον λαό. Όριζε μάλιστα ως ποινή τον θάνατο, σε περίπτωση καταδίκης, «τὸν δῆμον ἐξαπατήση, κρίνειν, κἂν ἀλῶ, θανάτῳ ζημιούῃν». Υπάρχει λοιπόν ο κίνδυνος οι Αθηναίοι, αν ο νόμος επικυρωθεί, να θεωρηθεί ότι εξαπάτησαν τους ευεργέτες τους και άρα σύμφωνα με το νόμο να κινδυνεύουν με την ίδια ποινή, «τοῦτ' αὐτοὶ ποιοῦντες φανήσεσθε».

Γ3.α.

αἰσχύνῃ, -ει

ἔταξας

ποιῶν

φανήσῃ, -ει

θανάτῳ

ζημία

Γ3.β.

νόμοις ἀρχαίοις

δῆμε

Γ3.γ. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους, στην ίδια φωνή:

κριθῆναι

ὀρῶ

εἰρηκώς

εἶπον

καταλίποιο

Γ.4.α

- Άναρθρο τελικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο ρ. βούλομαι, ταυτοπροσωπία
- Εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός της αναφοράς στο είπεῖν
- Σύστοιχο αντικείμενο στο απαρ. λέγειν
- Υποκείμενο στο απαρέμφατο λέγειν
- Κατηγορούμενο στο υποκείμενο (νόμου) της μετοχής γενομένου

Γ.4.β.

δευτερεύουσα ονοματική ειδική πρόταση . Λειτουργεί ως αντικείμενο στο απαρέμφατο ἂν φῆσαι της κύριας πρότασης. Εισάγεται με το σύνδεσμο ὅτι και δηλώνει την αντικειμενική γνώμη. Εκφέρεται με οριστική (έστιν) που δηλώνει το πραγματικό.

δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση . Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του αποτελέσματος στη μετοχή ποιοῦντες . Εισάγεται με το προθετικό σύνολο ἐφ' ᾧ και δηλώνει τον όρο ή συμφωνία. Εκφέρεται με οριστική (**ἐτάξατε**) που δηλώνει το πραγματικό.

Γ.4.γ. Το υποκείμενο της μετοχής είναι η γενική νόμου. Το υποκείμενο της μετοχής συμφωνεί με τη μετοχή σε πτώση, γένος και αριθμό. Εδώ η μετοχή είναι συνημμένη στο πτωτικό του εμπρόθετου διὰ τοῦ νόμου.

Στην πρόταση λανθάνει υποθετικός λόγος στη μετοχή γενομένου . Απόδοση είναι το ρήμα συμβήσεται. Είναι λανθάνων υποθετικός λόγος του προσδοκώμενου.